

K V á n o c ů m 2005

Vánoce, podle německého Weihnachten (Svatá noc) je křesťanský svátek Narození Páně (Boží hod vánoční 25. Prosince), svátek lidově slavený nejvíce. Údajný rok tohoto narození se stal nejvýraznějším mezníkem, základem křesťanské éry, znamením času, prvním rokem našeho letopočtu.

Bez mytické neposlušnosti našich prarodičů Adama a Evy, pro kterou člověčenstvo ztratilo přímé spojení s Bohem, nebylo by dědičné hříšnosti, nenarodil by se Ježíš Kristus jako člověk, nebylo by Spasení a nebyly by ani Vánoce. Pán Slávy ale nemohl přijít ve slávě, jakou má u Otce. V nezastřené světlosti jeho přítomnosti bychom zahynuli. Vždyť první slova zjevivších se andělů lidem bývají „Neboj se!“, „Nebojte se!“, neboť na andělech ulpěla špetka jasu Boha. Krom intenzity oné špetky nebudí snad bázeň i její barevný nádech? A není onen nádech odleskem nebeské Slávy? A není ona Sláva baldachýnem duh neznámých barev?

Nevadí, že církev ustanovila Vánoce podle pohanských oslav zimního slunovratu, ba že samého Ježíše ustrojila podle dřívějších spasitelských bohů. Věřící obvykle nepotřebují osvětlovat nebo prosvěcovat světlo své víry. A když přece jen, byť jen bezděčně, pronikají k úpatí Tajemství, mívají pocit přinejmenším zbytečné nepatřičnosti. Nahlédne snad někdo tam, kde Bůh vládne za nekonečnem nekonečností, za věčnem věčností?

Když jsem o minulých Vánocích po Štědrém Večeru zůstal sám, přišla mi na mysl Ježíšova slova učedníkům: „Amen, pravím vám, že bohatý těžko vejde do království nebeského. Znovu vám říkám, snáze projde velbloud uchem jehly, než bohatý do Božího království.“ Učedníci se zhrozili: „Kdo potom může být spasen?“ Ježíš, pohlédnuv na ně odpověděl: „U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno.“ Jde tu ještě o víc než o hmotné statky. Učedníci kdesi v koutku duše pochopili, že každý, i ten poslední bezdomovec má nejen úžasné bohatství svého bytí, ale též těžký poklad vlastního rozhodování. Ježíš povolává do svého díla každého: „Vezměte na sebe mé jho.“ Stojí před námi nepřehlédnutelný, ve vši své nezařaditelné neobvyklosti, ano, ve vši své cizotě, projevené na jeho údělu mezi lidmi: odmítán, pomlouván, nenáviděn soukmenovci, zavržen bratry, a nakonec prodán, opuštěn a zapřen učedníky, zpolíčkován, poplíván, odsouzen, zbičován, zposmíván, ukřižován. Komu se chce vzít na sebe podobný závazek? Až na výjimky, máme jen vnitřní ochotu cenit Ježíše nade vše. Sama církev je podle některých svých vlastních hodnotitelů zaleklá, slevující ze své odlišnosti, podržující se obecným náladám. „Ale u Boha je možné všechno.“ Ježíš tu jakoby napověděl kým je, že zatím jen on vejde do Božího království. Avšak vnímajíc výčitky svědomí, které ve své bezhříšnosti nepoznal, věděl, že Bůh již od žádného člověka nebude žádat, aby žil svatě při pokušeních, jakým čelil on a že všichni jeho opravdoví vyznavači dojdou do nového ráje. A přece jen, před mučednickým skolem jednu výčitku svědomí snad zažil, a to poté, když zvolal: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“

O Vánocích běžně nemyslíme na Velikonoce, na to, že smyslem života není jen jeho žití, jen jeho prožití. Ale víceméně cítíme, že k tiché Svaté noci patří tichá radost. Radost například z toho, že někoho máme upřímně rádi, dáváme mu to vhodně najevo a jeho to těší, že hovoříme klidně a nasloucháme účastně, že v mlčení nad všechnu řeč pocítujeme v podané ruce tep krve jako milost a předzvěst oživení svatosti srdce. Právě o Vánocích prosme Ducha Svatého, oplodnitele mladice Marie, aby nám Bůh v těle Ježíš, při naší většinou okázalé a často až mechanicky neustále pečetěné lásce k němu nezastínil Boha Otce v nebi. Vždyť učení o Nejsvětější Trojici je nám tradiční pravdou. Avšak na více než dvoutisíciletém stromě

církve občas raší nahodilé a spící pupeny původní apoštolské víry. A snad také právě o Vánocích bychom je neměli vylamovat jako neplodné oslabující výhony. Neměli bychom fanaticky zahánět ani pomyšlení, že ten, který je novým Adamem, který je prvotinou nového stvoření, věřil v Boha samojediného, skutečného. Neboť bohatému mladíkovi důrazně připomenul: „Proč mě nazýváš dobrým? Žádný není dobrý, než jediný Bůh.“ Není to ostré odlišení od toho, který jej učinil Světlem světa? Není to rozhodné a konečné odmítnutí kultického Krista? První křesťané neklekali před Ježíšem v modlitebné oddanosti. A my? Ty? Já? Zhlédl jsem hvězdné světy coby živé svory nesmírnosti a slyšel: „Probudilí služebníci jako Ježíš a předchůdci jeho, budou Spasitelé noví.“